

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-68>

УДК 657.05:339.3

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF WHOLESALE TRADE AND THEIR IMPACT ON THE TRANSFORMATION OF MANAGEMENT ACCOUNTING

Шага Руслан Михайлович

аспірант,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8832-3651>

Shaga Ruslan

State University of Trade and Economics

У статті досліджено сучасні тенденції розвитку оптової торгівлі у світовому та національному вимірах і визначено їх вплив на трансформацію управлінського обліку. Актуальність теми зумовлена цифровізацією економіки, змінами у ланцюгах постачання, розвитком B2B-електронної комерції та зростанням вимог до інформаційного забезпечення управління. У процесі дослідження використано методи аналізу, узагальнення, порівняння та системного підходу. Визначено ключові тенденції розвитку оптової торгівлі та обґрунтовано напрями трансформації управлінського обліку, зокрема цифровізацію обліково-аналітичних процесів, розвиток прогностичної аналітики, розширення сегментарного аналізу та інтеграцію нефінансових показників. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення системи управлінського обліку підприємств оптової торгівлі та підвищення якості управлінських рішень.

Ключові слова: оптова торгівля; тенденції розвитку; цифровізація; ланцюги постачання; управлінський облік; трансформація управлінського обліку.

The article examines current trends in the development of wholesale trade at the global and national levels and determines their impact on the transformation of management accounting. The relevance of the study is driven by the rapid digitalization of economic processes, changes in supply chains, the expansion of B2B e-commerce, and increasing requirements for information support of managerial decision-making. The purpose of the study is to identify the key directions of management accounting development at wholesale enterprises based on the analysis of modern market trends. The research methodology is based on the application of general scientific and special methods, including analysis and synthesis, comparison, generalization, and a systematic approach. The results of the study show that the development of wholesale trade is characterized by the expansion of digital technologies, the growth of B2B e-commerce, the implementation of artificial intelligence tools, the transformation of supply chains, the spread of omnichannel sales models, and the increasing importance of sustainable development principles. The study also demonstrates that current changes in the wholesale sector intensify the need for more flexible, analytical, and integrated accounting support for management. It is substantiated that these trends require the transformation of management accounting systems, which is reflected in the digitalization of accounting and analytical processes, the development of predictive analytics, the expansion of segmental analysis, the improvement of information support for logistics and inventory management, and the integration of financial and non-financial indicators into the management information system. Particular attention is paid to the growing role of management accounting in supporting strategic adaptation. The practical value of the study lies in the possibility of applying the proposed approaches to improve the information support of management, increase the efficiency of decision-making, and strengthen the adaptability of wholesale enterprises to current market changes.

Keywords: wholesale trade; development trends; digitalization; supply chains; management accounting; transformation of management accounting.

Постановка проблеми. Оптова торгівля є важливою складовою сучасної економіки, оскільки забезпечує рух товарів між виробниками та роздрібними підприємствами і відіграє ключову роль у функціонуванні ланцюгів постачання. У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації діяльність підприємств оптової торгівлі зазнає суттєвих змін. Розвиток цифрових технологій, поширення B2B-е-commerce, трансформація логістичних процесів і посилення вимог до сталого розвитку формують нові умови функціонування галузі. Зміни у середовищі функціонування підприємств зумовлюють підвищення ролі інформаційного забезпечення управлінських рішень. У зв'язку з цим традиційні системи управлінського обліку потребують адаптації до нових економічних реалій, пов'язаних із цифровізацією бізнес-процесів, ускладненням ланцюгів постачання та зростанням потреби в аналітичній інформації. Це визначає необхідність дослідження сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі та їх впливу на трансформацію управлінського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку оптової торгівлі та трансформації діяльності підприємств цієї галузі досліджуються у працях вітчизняних науковців. Зокрема, у дослідженнях О. Венгерової розглядаються особливості функціонування підприємств оптової торгівлі в умовах воєнного стану та трансформації економічного середовища [1]. М. Б. Шарван досліджує зовнішні загрози в системі управління постачальницько-збутовою політикою підприємств оптової торгівлі [2]. У працях Г. І. Купалової та А. Р. Магомедової аналізуються проблеми розвитку форвардних закупівель зерна підприємствами оптової торгівлі в умовах євроінтеграції [3]. Дані дослідження формують наукове підґрунтя для розуміння особливостей функціонування та розвитку підприємств оптової торгівлі в сучасних економічних умовах.

Водночас значна кількість наукових праць присвячена дослідженню розвитку управлінського обліку в умовах сучасних економічних трансформацій. Зокрема, у працях І. П. Склярук та Н. О. Вовк досліджуються питання управлінського обліку бізнес-процесів в умовах діджиталізації, а також роль цифрових технологій та автоматизації у трансформації обліково-аналітичних систем підприємств [4]. У дослідженнях Л. І. Крачок, В. М. Мельника та М. О. Панчука обґрунтовується роль інформаційно-облікового забезпечення управління

діяльністю підприємств у контексті сталого розвитку [5]. Окрему увагу сучасним викликам розвитку управлінського обліку приділяє С. В. Скрипник, яка досліджує адаптацію систем управлінського обліку до умов цифрової трансформації економіки, глобалізації та інтеграції ESG-факторів у систему управління підприємством [6]. Також у працях І. М. Щирби розглядаються можливості використання новітніх цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту у системі управлінського обліку підприємств [7]. Ці дослідження присвячені загальним проблемам розвитку управлінського обліку або особливостям його застосування у виробничій, аграрній та інших сферах діяльності. Натомість питання розвитку управлінського обліку саме на підприємствах оптової торгівлі залишаються недостатньо дослідженими, що зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, присвячених розвитку оптової торгівлі та вдосконаленню систем управлінського обліку, окремі аспекти цієї проблематики залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, у науковій літературі переважно розглядаються загальні питання функціонування оптової торгівлі або розвитку управлінського обліку в різних галузях економіки. Водночас питання впливу сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі в світі та Україні на трансформацію управлінського обліку підприємств цієї галузі залишаються недостатньо висвітленими та потребують подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення ключових напрямів розвитку управлінського обліку на підприємствах оптової торгівлі на основі аналізу сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі у світовому та національному вимірах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі потребує аналізу масштабів та динаміки функціонування галузі на світовому рівні. У зв'язку з цим доцільним є оцінювання обсягів світового ринку оптової торгівлі, а також визначення ключових факторів і тенденцій його розвитку.

Аналіз світового ринку оптової торгівлі ускладнюється відсутністю єдиної узагальненої статистики, тому доцільним є використання оціночних даних міжнародних

аналітичних компаній. З метою підвищення об'єктивності аналізу в таблиці 1 узагальнено оцінки світового обсягу оптової торгівлі за 2023–2025 рр., а також прогнозні показники, наведені різними міжнародними аналітичними структурами.

Проведений аналіз оціночних даних міжнародних аналітичних компаній дозволяє констатувати значні масштаби світового сектору оптової торгівлі та наявність стійкої тенденції його зростання. У 2023 році обсяг світового ринку оцінювався різними джерелами на рівні близько 45-49 трлн дол. США, а у 2024 році – вже понад 50 трлн дол. США, у 2025 році – до 55-60 трлн дол. США. Прогнозні оцінки до 2028 року свідчать про збереження позитивної динаміки розвитку галузі із середньорічним темпом зростання на рівні 5-7 %, що підтверджує тенденцію розширення глобального оптового ринку.

На основі аналізу актуальних досліджень провідних аналітичних компаній (The Business Research Company, McKinsey, Lucintel, BWRresearch) та даних міжнародних інституцій, можна виділити наступні ключові фактори, що зумовили зростання обсягів оптових продажів в останні роки та формуватимуть ринок у найближчій перспективі:

1. Макроекономічне відновлення та зростання глобальної торгівлі. Відновлення світової економіки після пандемії супроводжується активізацією міжнародної торгівлі, зростанням виробництва та інвестиційної активності [8; 13].

2. Розширення роздрібних мереж і споживчих секторів. Зростання FMCG-сектору та аграрного сектору формує стабільний попит на оптові послуги і стимулює розвиток каналів постачання [9].

3. Розвиток глобальних ланцюгів постачання та логістики. Оптимізація логістичних процесів, автоматизація та розвиток транспортної інфраструктури сприяють підвищенню ефективності оптових підприємств і зростанню товарообігу [8; 14].

4. Інфляційний фактор. Зростання ринку частково зумовлене підвищенням цін на товари та логістичні послуги, що впливає на номінальні показники його обсягу [8].

5. Цифровізація та розвиток B2B-e-commerce. Впровадження електронних платформ, CRM-систем і аналітики даних забезпечує підвищення ефективності операцій та розширення ринків збуту [8; 12].

Таким чином, сукупність зазначених факторів формує нові умови функціонування оптових підприємств та визначає структурні передумови трансформації галузі. У зв'язку з цим доцільним є виокремлення основних сучасних тенденцій її розвитку.

1. Прискорена цифровізація та розвиток B2B-e-commerce. У 2023–2025 рр. світовий оптовий сектор демонструє активний перехід до цифрових каналів продажу. Зростає частка B2B-маркетплейсів, електронних платформ для оптових закупівель, автоматизованих систем управління замовленнями та клієнтськими відносинами. Аналітичні звіти зазначають, що цифровізація є одним із ключових чинників зростання світового обсягу ринку. [8; 14; 15]. У 2025 році приблизно 80–85 % B2B-компаній мають цифрові вітрини або портали, а продажі через цифрові канали зростають на 40–42 % щорічно. Це зменшує залежність від традиційних польових продажів і підвищує ефективність. [12].

2. Широке впровадження штучного інтелекту (AI) та аналітики даних. Оптові компанії

Таблиця 1

Світовий обсяг оптової торгівлі

Джерело	Тип джерела	2023 (трлн дол. США)	2024 (трлн дол. США)	2025 (трлн дол. США)	Прогноз (трлн дол. США)
The Business Research Company (TBRC) [8; 9]	Міжнародна аналітична компанія (market research)	48,88	53,01	60,08	63,70 (2026); понад 68 до 2028
ReportLinker [10; 11]	Агрегатор глобальних звітів	48–49	52–53	58–60	Понад 68 до 2028; ~6% CAGR
Repspark [12]	B2B-платформа, галузевий аналітичний огляд	>45	>50	55–60	5–7% щорічне зростання

Джерело: сформовано автором на основі даних [8-12]

активно впроваджують системи ШІ для прогнозування попиту, автоматизованого управління запасами, оптимізації цін, роботизації складів та аналітики великих даних. У звітах зазначається, що технологічні інвестиції сприяють підвищенню ефективності та оборотності капіталу [8; 14].

3. Оптимізація та стійкість ланцюгів постачань. Після пандемії та геополітичних криз (включаючи тарифи США 2025 року) дистриб'ютори переходять до моделі регіоналізації виробництва та постачання (nearshoring), регіоналізації постачальників, забезпечення видимості запасів у режимі реального часу та диверсифікації джерел постачання. Це зменшує ризики збоїв (перевантаження портів, дефіцит водіїв, геополітичні конфлікти) та підвищує ефективність [8; 14; 16].

4. Консолідація ринку та укрупнення операторів. У 2023–2025 рр. спостерігається тенденція до злиття і поглинання, розширення міжнародної присутності великих дистриб'юторів та підвищення концентрації ринку. Аналітичні огляди відзначають зростання ролі масштабування бізнесу як чинника конкурентоспроможності [8; 15].

5. Зростання ролі омніканальності. Поєднання традиційних каналів збуту з цифровими платформами формує омніканальну модель функціонування оптових підприємств. Компанії інтегрують офлайн-дистрибуцію з електронними замовленнями, мобільними сервісами та автоматизованими системами обробки клієнтських запитів [12; 14].

6. Сталий розвиток та ESG-стандарти. Екологічні, соціальні та управлінські фактори (ESG) стають не просто "гарним доповненням", а обов'язковою вимогою для оптових компаній. Зростає попит на екологічні практики: стале постачання, зменшення вуглецевого сліду, торгівля "зеленими" товарами та відповідність регуляціям. Це стає конкурентною перевагою, особливо в Європі та Азії. Тенденція посилюється після 2023 року через глобальні кліматичні зобов'язання та вимоги покупців. [12; 14; 15].

Незважаючи на позитивну динаміку, подальший розвиток оптової торгівлі відбувається в умовах підвищеної глобальної невизначеності. До ключових викликів належать геоекономічна нестабільність, зокрема тарифна волатильність і посилення торговельних обмежень, що впливають на міжнародні потоки товарів і інвестиційну активність [13; 17]. Важливим викликом є також

трансформація глобальних ланцюгів постачання, яка проявляється у їх регіоналізації, диверсифікації постачальників та зміні логістичних маршрутів [13]. Додатковими факторами виступають уповільнення глобального економічного зростання, посилення вимог до сталого розвитку та цифрова трансформація бізнес-моделей, що супроводжується зростанням технологічних і кіберризиків [12; 13; 14]. Таким чином, сучасний розвиток оптової торгівлі відбувається під впливом комплексу економічних, технологічних і геополітичних факторів, що зумовлює підвищення вимог до інформаційного забезпечення управління та необхідність трансформації системи управлінського обліку.

Узагальнення результатів аналізу сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі дозволило визначити основні напрями трансформації управлінського обліку на підприємствах галузі. Систематизацію відповідних тенденцій та їх впливу на трансформацію управлінського обліку наведено в таблиці 2.

Як видно з таблиці 2, сучасні тенденції розвитку оптової торгівлі сприяють переходу управлінського обліку до цифрового етапу його розвитку, що характеризується підвищенням аналітичності, інтеграцією фінансових і нефінансових показників, використанням цифрових інформаційних технологій та посиленням ролі обліку у системі стратегічного управління підприємствами.

Для повного розуміння сучасних тенденцій розвитку галузі доцільно проаналізувати стан та динаміку розвитку оптової торгівлі в Україні, що дозволяє оцінити національні особливості функціонування галузі та порівняти їх із глобальними процесами.

Аналіз розвитку оптової торгівлі доцільно здійснювати на основі статистичних показників, що характеризують масштаби та динаміку торговельної діяльності. До основних із них належать оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі у вартісному вимірі, а також індекс фізичного обсягу оптового товарообороту, який відображає зміну реальних обсягів реалізації товарів без урахування впливу цінового фактора. Динаміку зазначених показників в Україні за 2021–2025 рр. наведено на рисунках 1–2.

Як видно з рисунка 1, упродовж 2021–2025 рр. оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі в Україні зазнав суттєвих коливань. У 2022 році спостерігалось скорочення обсягів оптової торгівлі, що було зумовлено негативним впливом воєнних дій,

Таблиця 2

**Вплив сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі
на трансформацію управлінського обліку**

Сучасні тенденції розвитку оптової торгівлі	Напрями трансформації управлінського обліку
Прискорена цифровізація та розвиток B2B-ecommerce	цифровізація обліково-аналітичних процесів; інтеграція управлінського обліку з ERP-, CRM- та електронними торговельними платформами; розширення аналітики прибутковості за каналами продажу, клієнтами та товарними категоріями
Широке впровадження штучного інтелекту та аналітики даних	розвиток прогнозної аналітики в системі управлінського обліку; використання систем бізнес-аналітики (BI); застосування аналітичних інструментів для прогнозування попиту та підтримки управлінських рішень
Оптимізація та підвищення стійкості ланцюгів постачання	удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління логістичними витратами; розвиток інформаційної підтримки управління запасами; оцінювання ефективності постачальників
Консолідація ринку та укрупнення операторів	розвиток сегментарного управлінського обліку; формування консолідованої управлінської звітності; удосконалення системи обліку за центрами відповідальності
Розвиток омніканальних моделей збуту	розширення аналітики ефективності каналів продажу; удосконалення калькулювання витрат за каналами збуту; багатовимірний аналіз результатів діяльності підприємства
Посилення ролі ESG-стандартів	інтеграція нефінансових показників у систему управлінського обліку; формування інформаційної бази для ESG-звітності; облік екологічних та соціальних витрат підприємства

Джерело: сформовано автором на основі аналізу сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі [8–17]

порушенням логістичних ланцюгів та зниженням економічної активності. Водночас у 2023–2025 рр. простежується тенденція поступового зростання оптового товарообороту, а у 2024–2025 роках його обсяг досяг та перевищив довоєнний рівень.

Індекс фізичного обсягу оптового товарообороту характеризує зміну реальних обсягів реалізації товарів без урахування впливу цінового фактора. Як видно з рисунка 2, у 2022 році відбулося різке скорочення фізичних обсягів оптової торгівлі порівняно з 2021 роком. У наступні роки спостерігаються лише незначні коливання показника, що свідчить про повільне відновлення реальних обсягів торгівлі. Фактично у 2025 році фізичні обсяги оптової торгівлі залишаються близькими до рівня періоду після різкого падіння 2022 року. Така ситуація зумовлена негативними наслідками повномасштабної війни, зокрема втратою частини територій та економічного потенціалу, значними руйнуваннями інфраструктури, порушенням логістичних ланцюгів, скороченням виробництва, зниженням внутрішнього попиту, міграцією населення, дефіцитом робочої сили та енер-

гетичною кризою. Значна розбіжність між динамікою оптового товарообороту у вартісному та фізичному вимірах свідчить про те, що зростання обороту у грошовому вираженні значною мірою зумовлене інфляційними процесами та девальвацією національної валюти, тоді як реальні обсяги оптової торгівлі відновлюються значно повільніше. Попри складні умови функціонування, оптова торгівля залишається одним із лідерів підприємницької активності в Україні. За перше півріччя 2025 року ця сфера характеризувалася найбільшою кількістю новостворених компаній серед секторів економіки – 2066 нових юридичних осіб, що свідчить про пошук нових можливостей для бізнесу та адаптацію до змінених умов господарювання [19].

Отже, результати статистичного аналізу свідчать, що розвиток оптової торгівлі в Україні відбувається в умовах значних економічних та структурних трансформацій. Вплив воєнних дій, зміни логістичних маршрутів, інфляційні процеси та трансформація торговельних каналів формують нові умови функціонування оптових підприємств. У таких умовах формуються нові тенденції розви-

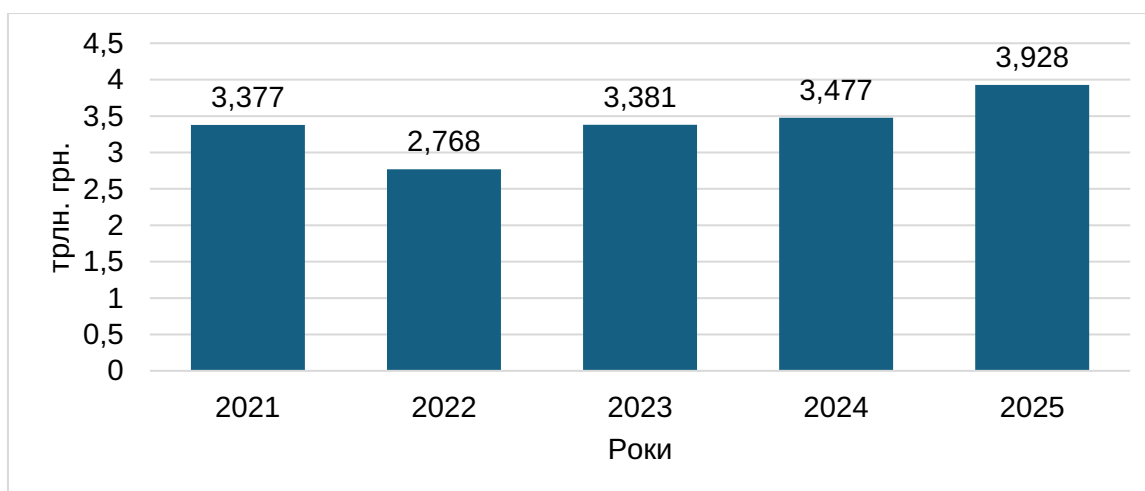

Рис. 1. Оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі в Україні за 2021-2025 рр., трлн. грн.

Джерело: сформовано автором на основі [18]

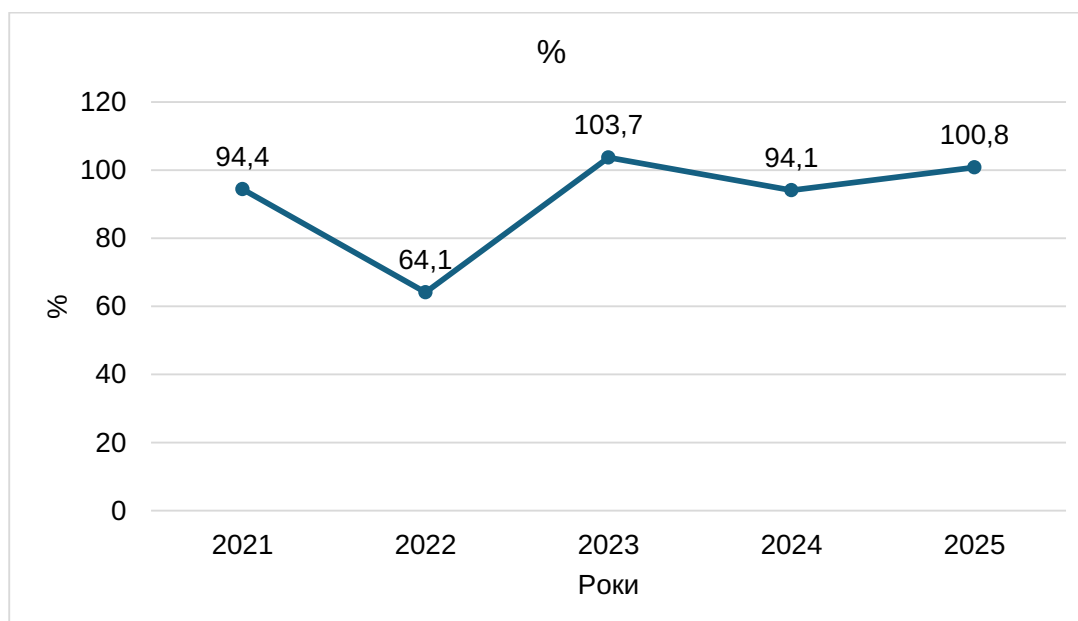

Рис. 2. Індекс фізичного обсягу оптового товарообороту підприємств оптової торгівлі (у % до відповідного періоду попереднього року)

Джерело: сформовано на основі [18]

тку оптової торгівлі, що відображають зміну організаційних моделей функціонування підприємств, логістичних процесів та використання цифрових технологій. На основі аналізу наукових досліджень та статистичних даних можна виділити такі основні тенденції розвитку оптової торгівлі в Україні:

Релокація бізнесу та переорієнтація ланцюгів постачання. Повномасштабна війна змусила бізнес кардинально переглянути логістичні маршрути. Відбувається масштабна

переорієнтація ланцюгів постачання зі східних та південних регіонів на західні області, що стали головними логістичними хабами країни. Така географічна структура свідчить про релокацію бізнесу, зосередження зусиль на експортно-імпортних операціях через західні кордони, адаптацію до нової безпекової ситуації та розвиток логістичної інфраструктури у відносно безпечніших регіонах [1; 2; 19].

Інтеграція у європейські торговельні та логістичні системи. Поглиблення економічної

інтеграції України з Європейським Союзом сприяє зміні структури зовнішньої торгівлі та розширенню співпраці з європейськими партнерами. Це стимулює адаптацію українських оптових компаній до європейських стандартів ведення бізнесу, логістики та управління. Оптові підприємства активно використовують форвардні контракти та інноваційні фінансові інструменти (аграрні ноти) для управління ціновими ризиками та залучення фінансування, особливо в зерновому секторі, що сприяє стабілізації ринку в умовах євроінтеграції [3].

Розвиток великих дистрибуційних мереж та логістичних центрів. Це сприяє підвищенню ефективності товароруку та оптимізації взаємодії між виробниками і торговельними мережами. Аналітичні дослідження ринку свідчать, що в Україні поступово зростає роль великих дистриб'юторських компаній, які забезпечують формування сучасної інфраструктури оптової торгівлі та розширення каналів збуту продукції [20].

Цифровізація торговельних процесів та розвиток електронної комерції. Поширення електронних торговельних платформ, систем електронного документообігу, автоматизованого управління запасами та аналітики даних сприяє підвищенню ефективності діяльності оптових підприємств і оптимізації бізнес-процесів. За оцінками аналітичних досліджень, розвиток електронної комерції в Україні стимулює формування нових моделей взаємодії між виробниками, дистриб'юторами та торговельними мережами, що поступово трансформує традиційні канали оптових продажів [21]. Цифровізація також проявляється у впровадженні автоматизованих систем управління запасами та логістикою в режимі реального часу [1].

Зазначені тенденції та виклики в Україні та світі впливають на розвиток управлінського обліку підприємств оптової торгівлі. Хоча рівень цифровізації та використання аналітичних інструментів в Україні є нижчим, ніж у розвинених країнах, інтеграція у світову та європейську економіку сприяє поширенню сучасних управлінських підходів і технологій. Додатковий вплив мають воєнні виклики, порушення логістичних ланцюгів, зміна географії постачання та релокація бізнесу. У таких умовах система управлінського обліку потребує трансформації у напрямі підвищення аналітичності, інтеграції з цифровими системами та розвитку прогнозно-аналітики.

Одним із ключових напрямів такої трансформації є цифровізація обліково-аналітичних процесів. Поширення електронної комерції, цифрових торговельних платформ, систем електронного документообігу та автоматизованого управління запасами зумовлює необхідність інтеграції управлінського обліку з ERP-, CRM- та іншими інформаційними системами підприємства. Це дозволяє забезпечити оперативне формування управлінської інформації щодо продажів, запасів, логістичних витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.

Іншим важливим напрямом є розширення аналітичних можливостей управлінського обліку. Для підприємств оптової торгівлі особливого значення набуває аналіз прибутковості за товарними категоріями, клієнтськими сегментами, каналами збуту та регіонами діяльності. У зв'язку з цим актуальним є розвиток сегментарного обліку, багатовимірного аналізу результатів діяльності та використання інструментів бізнес-аналітики для підтримки управлінських рішень.

Суттєве значення також має удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління логістичними процесами та запасами. Зміна логістичних маршрутів, диверсифікація постачальників та зростання ролі ефективного управління товарними потоками зумовлюють потребу у більш детальному обліку логістичних витрат, оцінюванні ефективності постачальників та інформаційній підтримці управління запасами.

Окремим перспективним напрямом розвитку управлінського обліку є інтеграція принципів сталого розвитку у систему обліково-аналітичного забезпечення управління. У світовій практиці дедалі більшого значення набуває врахування екологічних, соціальних та управлінських показників (ESG) у процесі управління діяльністю підприємств. Хоча в Україні такі практики поки що не набули широкого поширення, інтеграція країни до європейського економічного простору, гармонізація регуляторного середовища з нормами ЄС та присутність міжнародних компаній на українському ринку формують передумови для поступового включення нефінансових показників до системи управлінського обліку.

Перелічені напрями трансформації управлінського обліку сприятимуть підвищенню ефективності управління підприємствами оптової торгівлі та їх адаптації до сучасних умов функціонування національного та світового ринку.

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що сучасний розвиток оптової торгівлі у світі характеризується низкою структурних змін, серед яких ключовими є цифровізація торговельних процесів, розвиток B2B-електронної комерції, трансформація ланцюгів постачання, впровадження технологій штучного інтелекту та зростання ролі принципів сталого розвитку. Зазначені тенденції формують нові умови функціонування підприємств оптової торгівлі та впливають на вимоги до інформаційного забезпечення управління. Аналіз розвитку оптової торгівлі в Україні свідчить, що галузь функціонує в умовах суттєвих економічних і воєнних трансформацій, однак поступово інтегрується у

глобальні економічні процеси та цифрові торговельні моделі. Установлено, що зазначені тенденції зумовлюють необхідність трансформації системи управлінського обліку підприємств оптової торгівлі. Зокрема, актуальними напрямками її розвитку є цифровізація обліково-аналітичних процесів, розширення використання прогнозної аналітики, інтеграція фінансових і нефінансових показників у систему управлінської інформації, а також адаптація облікових інструментів до змін у ланцюгах постачання та цифрових торговельних платформ. Ці напрями є окремим предметом подальших досліджень у галузі управлінського обліку на підприємствах оптової торгівлі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Венгерова О. Підприємства оптової торгівлі в умовах воєнного стану. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2025. № 5(346). С. 249–254. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-35> (дата звернення: 24.02.2026)
2. Шарван М. Б. Ідентифікація ключових зовнішніх загроз в системі управління постачальницько-збутовою політикою підприємств оптової торгівлі іграшками. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 11. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15572058> (дата звернення: 24.02.2026)
3. Купалова Г., Магомедова А. Розвиток форвардних закупівель зерна підприємствами оптової торгівлі в умовах євроінтеграції. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2025. № 346(5). С. 34–40. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-4> (дата звернення: 24.02.2026)
4. Склярчук І. П., Вовк Н. О. Управлінський облік бізнес-процесів в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-69> (дата звернення: 24.02.2026)
5. Крачок Л. І., Мельник В. М., Панчук М. О. Роль інформаційно-облікового забезпечення управління діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-62> (дата звернення: 24.02.2026)
6. Скрипник С. В. Адаптація систем управлінського обліку до сучасних викликів. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2(53). С. 78–85. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-11> (дата звернення: 24.02.2026)
7. Щирба І., Савицька М., Фурса Т., Єремян О., Остропольська Є. Управлінський облік: новітні технології, можливості ChatGPT. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2024. № 1(54). С. 160–172. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.54.2024.4307> (дата звернення: 24.02.2026)
8. The Business Research Company. Wholesale Global Market Report 2026. URL: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/wholesale-global-market-report> (дата звернення: 26.02.2026).
9. The Business Research Company. Retail And Wholesale Market Report 2026. URL: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/retail-and-wholesale-global-market-report> (дата звернення: 26.02.2026).
10. ReportLinker. Wholesale Market – Global market 2025-2029. URL: <https://www.reportlinker.com/market-report/search?keywords=wholesale> (дата звернення: 26.02.2026).
11. ReportLinker. Wholesale Market – Global Outlook 2024–2028. URL: <https://www.reportlinker.com/market-report/search?keywords=Global+Outlook+2024%E2%80%932028> (дата звернення: 26.02.2026).
12. Repspark. Wholesale Industry Trends & Statistics 2025 – Global Insights URL: <https://www.repspark.com/wholesale-industry-trends-statistics-2025-global-insights> (дата звернення: 26.02.2026).
13. UNCTAD. 10 trends shaping global trade in 2026. URL: <https://unctad.org/news/10-trends-shaping-global-trade-2026> (дата звернення: 26.02.2026).
14. 6Wresearch. Global Retail and Wholesale Market (2025–2031). URL: <https://www.6wresearch.com/industry-report/global-retail-and-wholesale-market> (дата звернення: 01.03.2026).
15. Market Research Future. Wholesale Products Market Research Report – Forecast. URL: <https://www.marketresearchfuture.com/reports/wholesale-products-market-21478> (дата звернення: 01.03.2026).

16. McKinsey & Company. Supply chain risk pulse 2025: Tariffs reshuffle global trade priorities. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/operations/our-insights/supply-chain-risk-survey> (дата звернення: 01.03.2026).
17. Thomson Reuters. 2026's supply chain challenge: Confronting complexity and disruption in global trade. URL: <https://tax.thomsonreuters.com/blog/2026s-supply-chain-challenge-confronting-complexity-and-disruption-in-global-trade-tri/> (дата звернення: 01.03.2026).
18. Державна служба статистики України. Продаж і запаси товарів (продукції) в оптовій торгівлі. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/prodazh-i-zapasy-tovariv-produktsiyi-v-optoviy-torhivli> (дата звернення: 06.03.2026).
19. YC Market. Українські компанії: тенденції першого півріччя 2025 року. URL: <https://blog.youcontrol.market> (дата звернення: 06.03.2026).
20. Pro-Consulting. Аналіз розвитку торгівлі на оптових продуктових ринках в Україні. 2024 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-razvitiya-torgovli-na-optovyh-produktovyh-rynках-v-ukraine-2024-god> (дата звернення: 06.03.2026).
21. Promodo. Ukrainian e-commerce market in H2 2025: A Comprehensive Research by Promodo URL: <https://www.promodo.com/blog/ukrainian-ecommerce-market-in-h2-2025> (дата звернення: 06.03.2026).

REFERENCES:

1. Venherova O. (2025) Pidpriemstva optovoi torhivli v umovakh voiennoho stanu [Wholesale trade enterprises under martial law conditions]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, vol. 5(346), pp. 249–254. Available at: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-35> (accessed February 24, 2026)
2. Sharvan M. B. (2025) Identyfikatsiia kliuchovykh zovnishnykh zahroz v systemi upravlinnia postachalnytsko-zbutovoiu politykoiu pidpriemstv optovoi torhivli ihrashkamy [Identification of key external threats in the supply and sales policy management system of toy wholesale enterprises]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current issues of economic sciences*. vol. 11, Available at: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15572058> (accessed February 24, 2026)
3. Kupalova H., Magomedova A. (2025) Rozvytok forvardnykh zakupivel zerna pidpriemstvamy optovoi torhivli v umovakh yevrointehratsii [Development of forward grain procurement by wholesale trade in the context of European integration]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, vol. 346(5), pp. 34–40. Available at: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-4> (accessed February 24, 2026)
4. Skliaruk I. P., Vovk N. O. (2024) Upravlinskyi oblik biznes-protsesiv v umovakh didzhytalizatsii [Digitalization-driven management accounting of business processes]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 59. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-69> (accessed February 24, 2026)
5. Krachok L. I., Melnyk V. M., Panchuk M. O. (2024) Rol informatsiino-oblikovoho zabezpechennia upravlinnia diialnistiu pidpriemstv v umovakh staloho rozvytku [The role of information and accounting support for managing the activities of enterprises in the context of sustainable development]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 60. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-62> (accessed February 24, 2026)
6. Skrypyk S. V. (2025) Adaptatsiia system upravlinskoho obliku do suchasnykh vyklykiv [Adaptation of management accounting systems to modern challenges]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable development of economy*, vol. 2(53), pp. 78–85. Available at: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-11> (accessed February 24, 2026)
7. Shchyrba I., Savitskaya M., Fursa T., Yeremian O., Ostropolska Ye. (2024) Upravlinskyi oblik: novitni tekhnolohii, mozhlyvosti ChatGPT [Management accounting: the latest technologies, ChatGPT capabilities]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and credit activity: problems of theory and practice*, vol. 1(54), pp. 160–172. Available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4307> (accessed February 24, 2026)
8. The Business Research Company. Wholesale Global Market Report 2026. Available at: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/wholesale-global-market-report> (accessed February 26, 2026)
9. The Business Research Company. Retail And Wholesale Market Report 2026. Available at: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/retail-and-wholesale-global-market-report> (accessed February 26, 2026)
10. ReportLinker. Wholesale Market – Global market 2025-2029. Available at: <https://www.reportlinker.com/market-report/search?keywords=wholesale> (accessed February 26, 2026)

11. ReportLinker. Wholesale Market – Global Outlook 2024–2028. Available at: <https://www.reportlinker.com/market-report/search?keywords=Global+Outlook+2024%E2%80%932028> (accessed February 26, 2026).
12. Repspark. Wholesale Industry Trends & Statistics 2025 – Global Insights. Available at: <https://www.repspark.com/wholesale-industry-trends-statistics-2025-global-insights> (accessed February 26, 2026).
13. UNCTAD. 10 trends shaping global trade in 2026. Available at: <https://unctad.org/news/10-trends-shaping-global-trade-2026> (accessed February 26, 2026).
14. 6Wresearch. Global Retail and Wholesale Market (2025–2031). Available at: <https://www.6wresearch.com/industry-report/global-retail-and-wholesale-market> (accessed March 1, 2026).
15. Market Research Future. Wholesale Products Market Research Report – Forecast. Available at: <https://www.marketresearchfuture.com/reports/wholesale-products-market-21478> (accessed March 1, 2026).
16. McKinsey & Company. Supply chain risk pulse 2025: Tariffs reshuffle global trade priorities. Available at: <https://www.mckinsey.com/capabilities/operations/our-insights/supply-chain-risk-survey> (accessed March 1, 2026).
17. Thomson Reuters. 2026's supply chain challenge: Confronting complexity and disruption in global trade. Available at: <https://tax.thomsonreuters.com/blog/2026s-supply-chain-challenge-confronting-complexity-and-disruption-in-global-trade-tri> (accessed March 1, 2026).
18. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Prodazh i zapasy tovariv (produksii) v optovii torhivli [State Statistics Service of Ukraine. Sales and stocks of goods (products) in wholesale trade]. Available at: <https://stat.gov.ua/uk/publications/prodazh-i-zapasy-tovariv-produktsiyi-v-optoviy-torhivli> (accessed March 6, 2026).
19. YC Market. Ukrainski kompanii: tendentsii pershoho pivrichchia 2025 roku [Ukrainian companies: trends of the first half of 2025]. Available at: <https://blog.youcontrol.market> (accessed March 6, 2026).
20. Pro-Consulting. Analiz rozvytku torhivli na optovykh produktovykh rynkakh v Ukraini. 2024 rik [Analysis of trade development in wholesale food markets in Ukraine. 2024]. Available at: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-razvitiya-torgovli-na-optovykh-produktovykh-rynках-v-ukraine-2024-god> (accessed March 6, 2026).
21. Promodo. Ukrainian e-commerce market in H2 2025: A Comprehensive Research by Promodo. Available at: <https://www.promodo.com/blog/ukrainian-ecommerce-market-in-h2-2025> (accessed March 6, 2026).

Дата надходження статті: 18.03.2026
Дата прийняття статті: 03.04.2026
Дата публікації статті: 07.04.2026